

OTTAR STRØMME OM MAOS MIL

Setter søkelys på feila i 1940

Boka kommer på norsk på Oktober i september. Bestill nå!

— Kina førte en seierrik kamp mot den japanske invasjonshæren under den andre verdenskrig, mens krigen i Norge i 1940 endte med et knusende nederlag for nordmennenes kamp mot Hitlers Wehrmacht. Hvorfor?

— Det kan være nyttig å sammenlikne Kina og Norge under krigen, til tross for de svære forskjellene. Kina hadde den åttende rutearmeen, de hadde et kommunistisk parti med en relativt erfaren politisk ledelse og de hadde en masse folk, men de hadde også svært dårlige materielle ressurser. Norge på sin side hadde en relativt godt utstyrt hær, langt bedre utstyrt enn den kinesiske, Norge hadde også en relativt sterk flåte.

Det kinesiske krigsteateret var stort i utstrekning. Det var også det norske, relativt sett. Terrengforholda i Norge var nok vanskeligere å operere i for en angrepsstyrke av japansk og tysk type.

På samme måte som Kina hadde også Norge et kommunistisk parti, NKP. I motsetning til Kina hadde Norge en utvikla, godtskolert arbeiderklasse. Det er derfor gode grunner til å stille spørsmål om hvorfor Norge led nederlag. Etter min mening ligger den viktigste årsaken i selve måten krigen i 1940 ble ledet på og etter hvilke prinsipper den ble ført.

HVEM STOI LEDELSEN?

— Hva mener du med det?
— En må se på hvilke politiske krefter som sto i ledelsen for krigen. I Norge var det en borgerlig hær, i Kina en folkehær. Kina hadde Mao Tsetungs militære prinsipper, Norge hadde en borgerlig militær doktrine. Kineserne hadde oppsummert tidligere kriger i Kinas historie, kampene mot Chiang Kai-shek og Haile Selassies krig mot Mussolini i Etiopia. I Norge hadde du ingen prinsipper for folkekrig, men du hadde en militær doktrine som ble fulgt som retningslinje for kampen.

— Hva slags doktrine var det som dominerte i det borgerlige militærapparatet i Norge?

EN DOKTRINE FOR NEDERLAG

— Det var en doktrine for kri-

— Det borgerlige forsvaret i Norge i 1940 førte krigen mot tyskerne etter en doktrine som måtte føre til nederlag. Denne doktrina ser bort fra enhver taktisk offensiv innenfor en helhetlig defensiv situasjon og overlater initiativet til fienden. I dag er det lett å se hvilke feil som ble gjort i 1940 i lys av Mao Tsetungs militærskrifter. Det er viktig å oppsummere erfaringene fra 1940 i ei tid hvor krigstruselen øker.

Det er Ottar Strømme som sier dette i et

gen som gjorde at kampen i utgangspunktet var dømt til nederlag. Enhver hær har sin doktrine. Norges kan føres tilbake til 1814 og kampene mot svenskene. «Norske militære driver alltid og planlegger den forrige krigen», er et ordtak som ofte gjentas. Og i det er det en meget stor grad av sannhet. Krigen i 1814 ble planlagt etter krigen i 1808. Men svenskene endra taktikken. I 1808 kom de største svenske styrkene over Kongsvinger. I 1814 forberedte det norske forsvaret seg på at det ville gjenta seg, men da kom svenskene over Østfold. I 1905 da det så ut som om det ble krig, planla svenskene å gjenta manøveren fra 1808, men da forberedte den norske hæren seg på å møte dem i Østfold.

— Men gjaldt dette også for krigen i 1940?

— I 1940 hadde de sperringer mot øst, langs Glomma. En offiser, major Sagen, ga på midten av 30-tallet ut en bok som het «Då krigen kom». Formålet med boka var å trekke opp hvor angrepet kom i neste krig. Det ville komme østfra ifølge Sagen, gjennom Enningedalen og over Iddefjorden. Det står ikke eksplisitt i boka hvem denne fienden var, men etter alt å dømme var det Sovjet major Sagen hadde i tankene. Boka hans ble lest mye. I militære kretser rekna nok mange med at angrep ville komme «østfra» gjennom Østfold.

NKP HADDE INGEN ANALYSE

— Hvordan var NKP forberedt på krigen?

— De var uhyre dårlig forberedt. De hadde ingen skikkelig analyse av den internasjonale situasjonen. NKP hadde ikke forsøkt å analysere krigen i 1814 og planene til svenskene i 1905. Det borgerlige forsvaret hadde skapt en militærdoktrine utforma i et reglement som het «taktiske direktiver for hæren». Det siste kom i 1938. Ut fra det er det fullt mulig å sammenlikne Maos prinsipper med den borgerlige norske hærens. For et lite land som Norge vil alltid forsvarsstrategien og forsvarstaktikken være av den største betydning. Derfor er direktivene for forsvaret viktigst. Doktrinen

intervju med Klassekampen om Mao Tsetungs militærskrifter og krigen i Norge i 1940. Strømme er forfatteren av Oktober-bøkene «Stille mobilisering» og «Den hemmelige hæren». Tredje bok i denne trilogien om det borgerlige norske forsvaret fra 1814 til og med 1940 kommer til høsten. Mao Tsetungs militærskrifter kommer for første gang på norsk på Oktober forlag i september.

Norske tropper på Jæren under felttoget 1940. Et felttog som endte med kapitulasjon.

Tysk angrep i Valdres.

Tysk infanteri på marsj over

deler forsvaret i tre:

1. Oppholdende forsvar. S går ut på å lage en forsvarssperring som holdes til pres fra fienden blir for stort. Når skjær, fem kilometer retrett ny sperring. Det er det Mao kler «passivt forsvar» og sammenliknes med å dem opp for en elv om våren. demmer opp til en ikke kla det lenger, trekker seg len nedover elva og demmer igjen.

2. Avvergende forsvar. I d ne fasen satser en på at de ninga skal holde.

3. Avgjørende forsvar. De innebærer at en forsøker å føre fienden så store tap at blir mulig å gå til offensiv.

TAKTISK OFFENSIV EKSISTENTE IKKE

— Hvordan skiller dette fra Maos prinsipper?

— Det som slår en i ansik er at denne doktrina mangler hvert begrep om en taktisk offensiv innenfor en strateg defensiv. Det blir ikke behandlet i det hele tatt. I den nor militærdoktrina eksisterer b defensive begreper om forsv Det er en helt spesiell milit tenkning som ligger bak e doktrine som den norske i 1 Denne tenkninga er defen pessimistisk og resignert. I bærer nederlaget i seg og e konkret uttrykk for en milit tradisjon i Norge som har i historiske røtter tilbake til 1 felttoget.

Denne spesielle militærc trinen er særegen for norsk i tær tenkning, til forskjell fra dre land som f.eks. Sverige. dette hadde det vært mulig NKP å forstå ved å studere 9. april, men de gjorde det ikk

— Mao legger jo stor vekt betydninga av å ha en offe taktikk?

— Ja, det er riktig at i gjentar i artikkel etter artit betydninga av å ha initiativ krigen, å ha en fleksibel offe taktikk.

DOKTRINEN I PRAKSIS I 1940

— Var det den norske milit doktrinen som ble anvend praksis i 1940?

— Ja, og her ser en tyd konsekvensene av denne i

TÆR SKRIFTER:

...møt på marsj over fjel-
... nordover mot Trondheim.

rdover til Trondheim.

te tenkinga. Allerede fra be-
melsen av la borgerskapet i
rge opp til svære strategiske
rsiver, som overlot det tak-
e initiativet til tyskerne —
ss. slaget i Haugsbygd. De
ske styrkene la seg til å vente
rsvar midt på flate Haugs-
da, i stedet for å komme seg
offensiven, trekke seg opp i
uen og angripe fienden over-
kende. Det måtte bli neder-
mot en overlegen tysk hær
bare kunne vente med å an-
pe til de fikk fram stirds-
mene fra Oslo. Det samme
ntok seg andre steder. Fram
t sluttkampene i Gudbrands-
en og Valdres viklede de nor-
styrkene seg inn i en rekke
holdende strider. Til slutt
de opp i en avgjørende for-
sstrid og tapte. Passiv opp-
dende strid tvang dem til
t opp i avgjørende forsvars-
d.

KA KUNNE VÆRT ORT?

- Hvordan kunne det vært
rt annerledes?
- De norske styrkene måtte i
fet ha omorganisert, delt seg
i mindre grupper og forbed-
t seg på langvarig strid. Bare
kulle de oppnådd å få initia-
t. I stedet forsøkte de å av-
re kampen på kort sikt ved
dig å konsentrere styrkene.
i militære ledelsen så ikke ut
r det tredelte forsvars-
emaet. De så det faktiske som
rt utvikling av kampen som var
med nødvendighet. Derfor
te det ende i fullstendig
kapulasjon. Slik som i Fager-
og Andalsnes. Soldatene ble
ngt til å levere fra seg våp-
e av den norske militære le-
sen og gå i tysk fangenskap.
nge stakk av og gjemte våp-
e unna på setre og støler med
te på fortsatt kamp. Akkurat
ne kapulasjonssituasjonen
rkerte en historisk sjanse for
P. De burde stilt parola: Ta
d våpnene, gjem dem unna
forbered dere på fortsatt
d. Hold kontakten. Det var
olutt grunnlag i massene for
lik parole. I stedet ble tusen-
ng kampvillige soldater
ngsdemobilisert av den nor-
militære ledelsen.
Ivis NKP hadde organisert
tisangrupper med utgangs-
kt i kapulasjonene, ville

krigsutviklinga seinere kunne
ha blitt en annen. Dessuten ville
helt sikkert krigshandlingene
for kapulasjonene ha gått
annerledes hvis NKP hadde
organisert en effektiv folkekrig
bak de tyske linjene, f.eks. i om-
rådene i og rundt Oslo og de stør-
ste byene. Men NKP jobba ikke
blant soldatene på den måten,
sjøl om enkelte NKP-med-
lemmer deltok i kampene.

HADDE NKP MULIGHET?

— Men hadde NKP objektive
muligheter til å utvikle en slik
folkekrig i Norge?

— Maos militærskrifter var
ikke tilgjengelige i Norge i 1940.
Heller ikke boka til Edgar Snow,
«Rød stjerne over Kina», sjøl om
den var oversatt til russisk. Men
det hadde heller ikke parti-
sanene i Albania og Jugoslavia.
Derimot hadde de studert sine
egne lands krigserfaringer. Det
gjorde ikke NKP, i stedet hadde
de en feilaktig analyse av
verdenskrigen og den tyske
invasjonen og gikk mot å reise
kampen. Det at vi i dag har Maos
militærskrifter, gjør det sjøl-
sagt enkelt å se de feilla som ble
gjort i 1940. Likevel mener jeg
ikke det er moralisme og idea-
lisme å kritisere dem — norske
militære og NKP. Mao kritiserte
Haile Selassies krigføring mot
Mussolini i artikkelen «Om lang-
varig krig». Der sier han nettopp

at det var den feilaktige ledelsen
av krigen som førte til nederlag.

Mao understreker hele tida
nødvendigheten av en offensiv
taktikk, noe annet er sjølmord,
legge seg flat for fienden og mi-
ste initiativet i kampen. Det var
nettopp det de norske styrkene
gjorde. Derfor måtte det undere
til for å unngå tap. Og det var jo
det de militære lederne håpet
på. De håpet at England skulle
komme og ta seg av tyskerne.

— Hva i Maos militærskrifter
mener du det er spesielt viktig
for oss å studere i dag?

— Det må være prinsippene
for forsvarsstrid. Hvordan en
skal slåss mot en overmektig
fiende og unngå militært
sammenbrudd. Hvordan en
gjennom den taktiske offensiven
kan snu den strategiske defen-
siven til strategisk offensiv gjen-
nom langvarig krig. Dette vil
være hovedproblemet i angreps-
fasen i en sannsynlig 3. verdens-
krig akkurat som det var det i
1940. Unngå å bli knust i svære
kaotiske og tungroddede forsvars-
strider. Beholde styrken intakt
og bare innlate seg på slag hvor
en kan overleve med styrken i
behold.

Vi må kaste den norske mili-
tærdoktrinen på skraphaugen
som ei linje for nederlag. Som ei
linje for en hær som siden 1814
først og fremst har vært konsen-
trert om å slå ned «andre fiender»,
arbeiderklassen og folket,
og å planlegge statskupp.

Øverstkommanderende for de norske styrkene under krigen i 1940,
General Ruge. Ruge satte den norske militære doktrina ut i livet med
stor konsekvent. Nederlaget var uunngåelig.